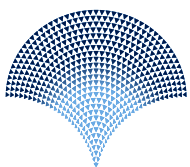

דו"ח מעקב

עשור למחאה החברתית ו"ועדת שרכסנברג"
ובתחומים רבים המציאות נשארה כפי שהייתה

יולי 2021

CECI

Citizens' Empowerment Center in Israel
A Government that works. For us.

המרכז להעצמת האזרח
ממשל שעובד. בשבילנו.

עשור למחאה החברתית ו"ועדת טרכטנברג" ובתחומים רבים המציאות נשארה כפי שהייתה

עשר שנים עברו מאז המחאה החברתית של קיץ 2011 שהובילה להקמת הוועדה לשינוי חברתי כלכלי המוכרת בשם "ועדת טרכטנברג", מהוועדות הבולטות והמקיפות ביותר שניסו לשפר את החיים שלנו בישראל. **בתום עשר שנים מעת הקמת הוועדה, בדיקה של המרכז להעצמת האזרח מעלה כי ישנם תחומים בהם המציאות נשארה כפי שהייתה והממשלה פעם אחר פעם מקבלת החלטות בניסיון לשפרה.** עובדה זו מלמדת על מרכזיותה והשפעתה הרבה של המחאה החברתית והוועדה שקמה בעקבותיה, אך בה בעת על חוסר היכולת של הממשלה להוביל שינויים משמעותיים עבור האזרחים.

רקע

ועדת טרכטנברג מונתה על ידי ראש הממשלה נתניהו באוגוסט 2011 ובאוקטובר של אותה שנה אושרו המלצותיה על ידי ממשלת ישראל ברוב גדול. הוועדה התבקשה להגיש המלצות בתחומים מגוונים; שינוי סדר העדיפויות במטרה להקל את הנטל הכלכלי על אזרחי ישראל, שינוי בתמהיל המיסים, הרחבת הנגישות לשירותים חברתיים, הגברת התחרותיות והיעילות במשק לשם הפחתת מחירים ועוד.

דו"ח ועדת טרכטנברג מיפה 165 המלצות בשלל תחומים, לרבות חינוך, דיור, מיסוי, צמצום ריכוזיות, הורדת יוקר המחיה ועוד.

לפני 3 שנים ביצע המרכז להעצמת האזרח במסגרת פרויקט "המוניטור" בדיקת יישום של כל המלצות הוועדה [ופורסם](#) **דו"ח** מקיף על סטטוס אימוצן ויישומן על ידי הממשלה המראה כי 86% מהמלצות הוועדה אומצו באופן מלא או חלקי ומתוכן 44% יושמו, 34% יושמו באופן חלקי ו-22% לא יושמו כלל נכון לשנת 2018.

במלאת עשור לפרסום המלצות הוועדה נבקש להפנות זרקור למספר תחומים בהם לא יושמו ההמלצות במלואן והמציאות עודנה רחוקה מהמלצותיה של הוועדה והממשלה פעם אחר פעם מקבלת החלטות ומנסה להוביל לשינוי משמעותי במציאות:

- ועדת טרכטנברג המליצה על יישום מיידי של **רפורמה בנציבות שירות המדינה**. בעקבות דוח ועדת טרכטנברג, בסוף 2011 קמה ועדה אשר תפקידה היה להמליץ על רפורמה אשר תתאים את שירות המדינה לצרכים המשתנים של הציבור בישראל. בשנת 2013 התקבלו המלצות הוועדה כהחלטת ממשלה. בהמשך להחלטות אלו, עברה החלטה 3442 ב־2018 בנושא שיפור הליכי בחינות ומכרזים לשירות המדינה. החלטה זו ביקשה להקל את תהליכי המיון ולהתאימם למשרדים והתפקידים השונים באופן שיאפשר הליך יעיל.

סטטוס: בדיקת המרכז להעצמת האזרח מ־2015 מצאה יישום חלקי ביותר של הרפורמה [ודוח מבקר המדינה מ־2019](#) מראה כי הרפורמה אינה מיושמת במלואה. גם החלטת הממשלה שניסתה לשפר את המציאות בשטח מ־2018 אינה מיושמת על פי בדיקת המרכז להעצמת האזרח. [פרטים מלאים בדוח היישום](#).

- **בתחום מעונות היום לפעוטות**, הוועדה המליצה על העברת הסמכות והאחריות על התחום למשרד החינוך ועל החלת פיקוח על מעונות יום ומשפחתונים מגיל לידה.

סטטוס: למרות דיונים רבים, האחריות לנושא מעולם לא עברה למשרד החינוך, והנושא עדיין נוכח בהסכמים הקואליציוניים של הממשלה הנוכחית. עם זאת, ב־2018 עבר חוק הפיקוח על מעונות היום ובינואר 2021, כ־11 שנים מאז הוצג החוק לראשונה, הותקנו התקנות. מועד תחולתן של התקנות הוא בספטמבר 2021. נושא איכותן של התקנות נמצא בדיון ציבורי וישנו ספק גדול לגבי יכולתן להביא סוף סוף לשינוי משמעותי במציאות העגומה של מסגרות החינוך בגילאי לידה עד שלוש.

• **בתחום התעסוקה**, המליצה הוועדה על צעדים לעידוד תעסוקת חרדים ובמגזר המיעוטים – בדגש על **גברים חרדים ונשים ממגזר המיעוטים**. לפי הנתונים שהוצגו בדוח הוועדה, ב־2010 עמד שיעור התעסוקה של גברים חרדים על 42%, כמחצית משיעור התעסוקה ב־OECD ואוכלוסיית הגברים בישראל. במגזר המיעוטים, שיעור התעסוקה של נשים מהמגזר עמד על 25% לעומת 74% אצל נשים יהודיות לא חרדיות.

סטטוס: לפי דוח הוועדה לקידום תחום התעסוקה לקראת שנת 2030 – שיעור תעסוקת גברים חרדים נמצא בפער גדול מהיעד שהוצב לשנת 2020 – 63% ונכון ל־2019, שיעור התעסוקה של הגברים החרדים עמד על 52% בלבד. בתעסוקת נשים ערביות לעומת זאת, נרשמה קפיצה חיובית בשנתיים האחרונות – היעד שהוצב ל־2020 היה 41% וב־2019 עמד שיעור התעסוקה של נשים ערביות על 38%.

גובשה שיושטת החלטת ממשלה המאמצת את דוח הוועדה לקידום תחום התעסוקה לקראת שנת 2030 והמלצותיה, עם יעדי התעסוקה המוצעים לשנת 2030 על מנת להמשיך ולקדם תעסוקה באוכלוסיות אלו אך בשל היעדר תקציב המדינה הנושא תקוע.

• **בתחום הסיעוד**, לאור הזדקנות האוכלוסייה המליצה הוועדה על הרחבת השירותים הסיעודיים תוך הגדלת שיעור העובדים הישראליים. הוועדה קראה להתבוננות הוליסטית יותר ומתן מבנה זכאות המטיב עם הקשישים.

סטטוס: ב־2018 אושרה בממשלה תכנית הסיעוד הלאומית אשר נגעה במספר היבטים מתוך מסקנות הדוח והיא יושמה באחוזים גבוהים. התכנית ביקשה להביא לחיסכון בבירוקרטיה ולשינוי העיוות בהקצאות של גמלת הסיעוד ובנסל הכלכלי על משפחות הנזקקים. בניגוד לכך, רק במאי 2020 התקבלה החלטת ממשלה 43 ["מפת דרכים לענף המטפלים הישראליים בקשישים הסיעודיים"](#) שמטרתה להגדיל את היצע המטפלים בישראל ולהגדיל את הפיריון של המטפלים ואת איכות הטיפול כפי שהמליצה ועדת טרכטנברג – על פי בדיקת המרכז להעצמת האזרח, עד כה נראה כי החלטה זו מיושמת באופן חלקי בלבד.

להמשך קריאה: "דו"ח מיוחד: שבע שנים למחאה החברתית" שפרסם המרכז להעצמת האזרח באוגוסט 2018.

